



קול קורא לסדנת חוקרים בנושא נעדרים ונעדרות במדינת ישראל

ט' בתמוז תשפ"ו, 24.6.26, בין השעות 9:30-18:00
ביד יצחק בן-צבי, רח' אבן גבירול 14, ירושלים

"אין לנו חילים אֶלְמוּנִים,
אין לנו קֶבֶר הַחֵיל הָאֶלְמוּנִי..."
(יהודה עמיחי, עכשיו ברעש)

מדוע אכן אין בישראל קבר של החייל האלמוני ומה מעיד הדבר על היחס לנושא הנעדרים הנעדרות בחברה הישראלית? סוגית הנעדרים והנעדרות היא נושא הולך ומתרחב במחקר הסוציולוגי, ההיסטורי והתרבותי. ישראל, ככל חברה, התמודדה בעבר ומתמודדת גם כיום עם תופעת היעדרותם של אנשים לא מעטים. עם זאת, מקומם של הנעדרים בישראל ראוי לתשומת לב מיוחדת, כיוון שהוא נמצא במקום מרכזי בתודעה ובזיכרון הקולקטיבי ושזור כמעט בכל קו שבר בחברה הישראלית.

מטרת הסדנה היא לדון בנושא מורכב זה החל מניצולי השואה שהגיעו לישראל וחיפשו את קרוביהם תוך כדי ניסיון להיקלט בחברה החדשה, דרך פרשת ילדי תימן, המשך בסוגיית הנעדרים הצבאיים - ממלחמת העצמאות והחללים הנעדרים של מלחמת יום הכיפורים ונושאים נוספים עד שנות ה-90. סוגיית הנעדרים אינה רק עניין פרטני או משפחתי והשפעתה של תופעה זו מתרחבת ונוגעת במעגלים קהילתיים, חברתיים ולאומיים. כמעט בכל צומת היסטורי, נוכחותו של "הנעדר" עיצבה את פני הקהילה והמרחב.

אנו מזמינים חוקרות וחוקרים ממגוון תחומי ידע לתרום לסדנת חוקרים בין-תחומית שתבחן את הנעדרות ככלי להבנת תולדות הארץ והחברה בישראל - נושא שלטעמנו טרם נחקר דיו. כוונתנו לקיים דיון מעמיק, המבקש לחבר בין היבטים היסטוריים, משפטיים, תרבותיים ומוסריים.

הסדנה היא יוזמה משותפת של המכון לחקר ארץ ישראל ויישובה ביד יצחק בן-צבי, החוג להיסטוריה במכללה האקדמית הרצוג והמחלקה ללימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה באוניברסיטת בראון.

אנו מזמינים חוקרות וחוקרים להגיש הצעות להרצאות בנושאים הבאים (ובנושאים רלוונטיים אחרים):

- מי מכיר מי יודע? - נעדרים השואה והשפעתם על חברת הניצולים בשנות ה-50 ועל החברה הישראלית כולה.
- נעדרים תש"ח ונצח אחרון - הניסיונות לאתר ולזהות את חללי מלחמת העצמאות.
- סוגיות חברתיות ועדתיות: בחינה מחודשת של ארכיונים ועדויות בפרשת ילדי תימן; נעדרים בני קבוצות חברתיות שונות במדינת ישראל.
- האמנם אבד זכרו? מתודולוגיות איתור: הקמת יחידת איתור ועקרונות פעולתה, הקמתם ודרכי פעולתם של גופי איתור אזרחיים, הממשקים שבין גופי איתור לממשלה ולמשטרה
- הסֵפֶר והמרחב: סיפורם של נעדרים בפעולות התגמול וביישובי הסֵפֶר בשנות המדינה הראשונות
- מים שאין להם סוף - היבטים משפטיים והלכתיים: סוגיית העגונות לאחר השואה ועגונות צה"ל, קביעת מוות בהיסטוריה של הרבנות הצבאית והראשית, ומעמד משפחות הנעדרים.
- הייצוג התרבותי של היעדרות (הנעדר, החיפושים אחריו): נעדרים ונעדרות בקולנוע הישראלי, בספרות ובאמנות; יצירת מרחבי זיכרון למי שאין לו קבר (כדוגמת הצוללת דקר).
- הקשר שבין נעדרות וטראומה לאומית - נעדרים מלחמת יום הכיפורים כדוגמא

יש לשלוח את ההצעות בצירוף תקציר עד 300 מילים וקורות חיים מקוצרים באמצעות [הטופס הבא](#)>>

תאריך אחרון להגשה: כ"ח בניסן, 15.4.26

בברכה,

הוועדה המארגנת - ד"ר תהלה דרמון מלכה, ד"ר אבי פיקאר,
פרופ' עודד עיר-שי, ד"ר אמנון רמון, ד"ר עמוס גאולה